

Kulturmøder og udveksling i Grønland

/Lisbeth Valgreen

Set fra Europa har Grønland i århundreder været svært tilgængelig. Men der været stor mobilitet blandt de kulturer, der har beboet Grønland. Med mobiliteten har der også været møder mellem mennesker fra forskellige kulturer. Der er blevet udvekslet naturalier såvel som sprog, kultur og gener.

Nordboerne levede i Grønland i knapt 500 år (fra 980'erne og frem), og fra arkæologiske fund ved man, at de har mødt både tunit, som levede i Grønland før nordboernes ankomst, og de senere tilrejsende inuit. De første inuit kom til det nordligste Grønland fra Canada i 1200-tallet, og i løbet af 1400-tallet havde de bevæget sig både til Sydgrønland og nord om øen til Nordøstgrønland. Inuit og nordboerne har under fangstrejser mødt hinanden i Nordgrønland i 12-1300-tallet, hvor de udvekslede varer. Mens nordboerne forsvandt i midten af 1400-tallet, fortsatte inuit med at rejse rundt i Grønland som seminomader på fangst, fiskeri og ikke mindst til de årlige sommermøder, aasiviit. Aasiviit [sommerpladser] var en vigtig tradition for inuit; her mødtes man fra nær og fjern for at udveksle varer, synge, danse, spise og finde ægtefæller. Måske kunne man få afgjort verserende stridigheder, i nogle tilfælde hævndrab, med sangkamp, eller blive underholdt med trommedans.

Fra 1500 til 1700-tallet, da inuit boede talrigt over hele Vestgrønland, opstod der en intens handel med de mange tilrejsende europæiske hvalfangere fra bl.a. Holland, Portugal og Skotland. Inuit kunne levere skind og pels i bytte for varer som fx glasperler og hollandske seilmagerknive af metal. De havde samme form som inuits egne kvindekknive, uluer, oprindeligt lavet af stenarten skifer. Glasperlerne blev af høj symbolsk værdi. I dag kender man perlerne fra kraven i den kvindelige festdragt. Mange af disse eftertragtede varer blev udvekslet inuitgrupper imellem på de traditionelle aasiviit. Aasivik-traditionen forsvandt i begyndelsen af 1900-tallet.

På det tidspunkt havde den danske kolonimagt for længst fået fejlet de europæiske konkurrenter af banen. Under den tyske besættelse af Danmark bragte amerikanske soldater og postordrekataloger ny inspiration, og med tilflytningen af mange danskere efter Anden Verdenskrig oplevede Grønland en massiv påvirkning af dansk kultur, sprog og levevis. I 1970'erne vendte opmærksomheden sig mod den grønlandske selvforståelse, eget sprog og kultur, og ønsket om løsrivelse fra Danmark. Det betød bl.a., at man i 1976 genopfandt ideen om aasiviit, sommerstævnerne. Det var særligt den grønlandske ungdom, der genoplivede den traditionelle aasivik-tanke (muligvis også inspireret af fx den amerikanske musikfestival *Woodstock*). Man brugte musikken som omdrejningspunkt for at mødes, men det var i høj grad den politiske og kulturelle bevidstgørelse, der var i fokus.

Litt.:

Activating Arctic Heritage, Nationalmuseet:

<https://natmus.dk/historisk-viden/forskning/forskningsprojekter/activating-arctic-heritage/>

Dahl, Hjalmar: Aasivik - inuit isumasioqatigiiffiat, Atuakkiorfik, 2005

Gulløv, Hans Chr.: "Herrnhuternes grønlandere", TG, 1983, 8:

<http://www.tidsskriftetgronland.dk/archive/1983-8-Artikel03.pdf#page=6>

Høiris, Ole, Ole Marquardt m.fl.: Fra vild til verdensborger. Grønlandsk identitet fra kolonitiden til nutidens globalitet. Ilisimatusarfik, Nunatta Katersugaasivia Allagaateqarfialu, Aarhus Universitetsforlag, 2011

Kramer, Finn Erik : "Om at udleede sig blandt saa mange skiønheder sig en Brud", Aasiviit-sammenkomsterne på Taseralik i Sisimiut-distriktet, TG, 1992, 3:

<http://www.tidsskriftetgronland.dk/archive/1992-3-Artikel02.pdf#page=2>

Rosing, Otto - Taseralik, roman, 1955. Genudgivet i dansk oversættelse af Kirsten Thisted, Atuakkiorfik, 2005.